

กายธรรมควรเทิดไว้
เป็นสรณะภายใน
กว่านี้ บ่ มีใด
น้อมนบท่านไว้แล้ว

ในใจ
เที่ยงแท้
เทียบได้
คำเข้าสู่เสมอ

สุนทรพ้อ

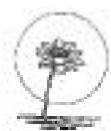
ตอนที่ ๒๐

มาร (๑)

ตามรอยฯ ได้พาท่านผู้อ่านผ่านการศึกษาประวัติชีวิตของหลวงพ่อดปากน้ำ มาได้ ๑๙ ตอนแล้ว ขอทบทวนเรื่องราวที่ได้นำเสนอท่านผู้อ่านไปแล้ว ก่อนที่จะได้เดินทางตามรอยหลวงพ่อดปากน้ำกันต่อไป

ในตอนที่ ๑ ถึงตอนที่ ๑๐ ตามรอยฯ ได้นำเสนอเรื่องราวประวัติชีวิตทั่วไป ของหลวงพ่อดปากน้ำ โดยพาท่านผู้อ่านไปสัมผัสกับหลักฐานสถานที่ที่มีปรากฏอยู่ในประวัติชีวิตของท่าน ตลอดถึงเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับสมัย ที่หลวงพ่อยังมีชีวิตอยู่ เพื่อให้มองเห็นภาพในสมัยนั้นได้ชัดเจนขึ้น

ต่อมาในตอนที่ ๑๑ ถึงตอนที่ ๑๙ ตามรอยฯ ได้นำพาท่านผู้อ่านเข้าไป สัมผัสกับการปฏิบัติธรรม ที่หลวงพ่อดได้สั่งสอนไว้ ซึ่งไม่ได้เป็นของใหม่ อย่างที่ใครบางคนเข้าใจ แต่เป็น “ทางสายกลาง” ทางเดียวกับที่พระ-พุทธเจ้า และพระอรหันต์ทั้งหลายได้ดำเนินไป เป็นหนทางที่ตรงต่อการ

ไปสู่นิพพาน ซึ่งยากจะหาใครมาสั่งสอนชี้หนทางได้อย่างท่าน

ตามรอยฯ ได้คลี่แผนผังทางไปนิพพานให้เห็นกันอย่างชัดๆ ว่าทางสายกลางเริ่มจากกลางกายที่ศูนย์กลางกาย เข้าถึงดวง ๖ ดวง และกาย ๑๘ กาย ไปตามลำดับ ซึ่งย้ำแสดงให้เห็นว่า **หลวงพ่อก็ไม่ได้เน้นสอนธรรมะที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อการทำมาหากิน เพื่อชีวิตการครองเรือน แต่ท่านมุ่งสอนธรรมะที่ใช้เพื่อการหลุดพ้น เป็นธรรมะที่จะนำพาทุกชีวิตให้ไปสู่นิพพานได้โดยตรง**

นับจากตอนที่ ๒๐ นี้เป็นต้นไป ตามรอยฯ จะพาท่านผู้อ่านเดินตามรอยหลวงพ่อดัดปากน้ำใกล้จุดหมายปลายทางเข้าไปทุกขณะ จึงขอแนะนำว่าอย่าพลาดการติดตามเนื้อหาฉบับตั้งแต่ตอนนี้อย่างต่อเนื่อง เพราะหากพลาดไปบางตอนแล้ว จะทำให้ไม่กระจ่างใจถึงจุดหมายปลายทางที่หลวงพ่อดัดปากน้ำท่านดำเนินไป อาจมีบางตอนที่จะต้องอ่านกันซ้ำแล้วซ้ำอีกหลายครั้ง เพราะเป็นเรื่องลึกซึ้ง เป็นเงื่อนไขที่ซ่อนอยู่ในส่วนลึกของพระไตรปิฎก ซึ่งไม่มีบุคคลใดสามารถอธิบายและยืนยันในเรื่องเหล่านี้ได้ มีเพียงหลวงพ่อดัดปากน้ำเท่านั้น เพราะฉะนั้นให้ท่านผู้อ่านได้จดจ่อสนใจศึกษาค่อยๆ ทำความเข้าใจ แล้วจะเห็นภาพจุดหมายปลายทาง ที่หลวงพ่อดัดปากน้ำตั้งใจจะไปให้ถึงอย่างแจ่มชัด

ท่านผู้อ่านคงจะเคยได้ยินคำว่า “มาร” กันมาบ้าง และคงจะเคยได้ยินคำว่ามารกับชื่อของหลวงพ่อดัดปากน้ำอยู่บ่อยๆ ว่า หลวงพ่อดัดปากน้ำทำวิชาปราบมาร เรื่องราวที่หลวงพ่อดัดปากน้ำทำวิชาปราบมารเป็นอย่างไรบ้างนั้น ตามรอยฯ จะค่อยๆ เปิดเผยเรื่องราวเป็นลำดับไป โดยจะขอเริ่มศึกษากันในเรื่องของ “มาร” เป็นลำดับแรก

เรื่องราวของ “มาร” เป็นเรื่องจริงที่มีกล่าวไว้ในพระไตรปิฎก มารเป็นอะไรอย่างหนึ่งที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัวแตกต่างจากทุกสิ่ง และมารไม่ใช่ คน ลัทธิ เทวดา ยักษ์ ฯลฯ อีกด้วย

พระเทวทัต ผู้ที่เคยคิดฆ่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำหมั่นสงฆ์ให้แตกแยก ทำบาปมากขนาดนั้น แต่ในพระไตรปิฎกก็ไม่ได้กล่าวเรียกพระเทวทัตว่ามาร แต่ใช้ชื่อเรียกกำกับไว้ว่า พระเทวทัต

นางจิญจมาณวิกา ผู้กล่าวหาพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าเป็นผู้กระทำความผิดให้ต้องทำบาปมากขนาดนั้น ก็ไม่เรียกนางจิญจมาณวิกาว่ามาร แต่ระบุชื่อเรียกว่า คือนาง-

จิตวิทยา

อาพวกยักษ์ ผู้ตั้งใจทำร้ายพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ก็ถูกพระองค์ปราบจนยอมแพ้ ก็ไม่เรียกว่ามาร แต่ระบุว่าเป็นยักษ์ชื่อ อาพวกยักษ์

มีพระสูตรหลายสิบสูตร ที่ไม่กล่าวถึงสิ่งที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพบ พระอรหันต์พบว่าเป็นมนุษย์ เทวดา ยักษ์ ฯลฯ หรือว่าเป็นอะไร แต่เรียกสิ่งที่พบนั้นว่า “มาร”

เรื่องราวของมาร จึงเป็นเรื่องที่มีลักษณะพิเศษต่างหาก แตกต่างจากทุกสิ่ง ในพระไตรปิฎกมีการกล่าวถึงมารมากมายหลายแห่ง ทั้งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง และเกิดขึ้นกับพระสาวก ทั้งภิกษุและภิกษุณี ถึงกับมีการนำเรื่องของมารมารวมกันไว้หลายสิบเรื่อง เรียกหมวดหมู่นี้ว่า **“มารสังยุต”** เป็นเรื่องที่ไม่มีการอธิบายรายละเอียดของเรื่องราวไว้ให้เด่นชัด

ในมารสังยุตได้กล่าวถึงเรื่องของมาร ที่เกิดขึ้นกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๒๓ เรื่อง เกิดกับพระสาวก ที่เป็นพระภิกษุ ๒ เรื่อง และเกิดกับพระภิกษุณีอีก ๑๐ เรื่อง ทุกเรื่องระบุเฉพาะเจาะจงว่า เป็นเรื่องที่เกิดจากการกระทำของ “มาร” ทั้งสิ้น

นอกจากจะมีการกล่าวถึงมารในมารสังยุตแล้ว ในพระไตรปิฎกยังมีการกล่าวถึงมารอีกมากมายหลายเรื่อง จะขอยกตัวอย่างเพียงบางเรื่องมาให้ศึกษากันดังนี้

มารกับพระมหาโมคคัลลานะ

ใน **มารตัสสินียสูตร** มุลปณณาสก มัชฌิมนิกาย เป็นเรื่องราวของมารที่เกิดขึ้นกับพระโมคคัลลานะ กล่าวไว้ว่า

“สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ มิคทายวัน ใน เกสกลาววัน เขตเมืองสุทุมารคิระ ในภคคชนบทา

ครั้งนั้น ท่านพระมหาโมคคัลลานะจงกรมอยู่ในที่แจ้ง ถูกมารผู้ลามกเข้าไปในท้องในไส้ ได้มีความดำริว่า “ท้องเราเป็นดังว่ามีก้อนหินหนักๆ และเป็นเช่นกะทอ อันเต็มด้วยถั่วหมัก เพราะเหตุอะไรหนอ”

จึงลงจากที่จงกรม แล้วเข้าไปสู่วิหาร นั่งอยู่บนอาสนะที่ปูไว้ ครั้นนั่งแล้วได้ใส่ใจถึงมารที่ลามก ด้วยอุบายอันแยบคายเฉพาะตนฯ

ท่านพระมหาโมคคัลลานะได้เห็นมารผู้ลามก เข้าไปในท้องในไส้ แล้ว ครั้นแล้วจึงเรียกว่า

“ดูกร มารผู้ลามก ท่านจงออกมา ท่านจงออกมา ท่านอย่า เบียดเบียนพระตถาคต และสาวกของพระตถาคตเลย วิหเสกกรรมนั้น อย่าได้มีเพื่อโทษไม่เป็นประโยชน์ เพื่อทุกข์แก่ท่านตลอดกาลนานฯ”

ลำดับนั้น มารมีความดำริว่า “สมณะนี้ไม่รู้และไม่เห็นเรา ฯลฯ แม้ สมณะที่เป็นศาสนายังไม่พึงรู้จักเรา ได้เร็วไว ก็สมณะที่เป็นสาวกโดนจัก รู้จักเราได้ฯ”

ในขณะนั้น ท่านพระโมคคัลลานะได้บอกว่า “ดูกรมาร ผู้ลามกเรา รู้จักท่านฯ ท่านอย่าเข้าใจว่า สมณะนี้ไม่รู้จักเราฯ ดูกรมารผู้ลามก ท่าน จงออกมา ฯลฯ”

ลำดับนั้น มารมีความดำริว่า “สมณะนี้รู้จักเราและเห็นเราฯ” แล้ว จึงออกจากปากท่านพระมหาโมคคัลลานะ แล้วยืนอยู่ข้างบานประตูฯ

ท่านพระมหาโมคคัลลานะ ได้เห็นมารผู้ลามกยืนอยู่ที่ข้าง บานประตู ครั้นแล้วจึงกล่าวว่า “ดูกรมาร ผู้ลามก เราเห็นท่านแม้ที่ข้างบานประตู นั้น ท่านอย่าเข้าใจว่าสมณะนี้ไม่เห็นเรา ท่านนั้นยืนอยู่ข้างบานประตู ฯลฯ ”

หลังจากนั้น พระมหาโมคคัลลานะได้กล่าวกับมารอีกมากมาย จนในที่สุดแห่ง สุตระนี้ได้กล่าวว่า

“ลำดับนั้น มารนั้นมีความเสียใจ ได้หายไปในที่นั้น ฉะนั้นแล”

ในพระไตรปิฎกไม่ได้กล่าวว่ามาร คือสัตว์นรกมารังควาน ไม่ได้กล่าวว่ามาร คือ อสุรกาย ไม่ได้กล่าวว่ามาร คือเปรต หรือคือเทวดา หรืออะไรๆ ที่มีอยู่ในภพทั้ง ๓ แต่เรียกสิ่งนี้มีลักษณะพิเศษต่างหากแตกต่างจากทุกสิ่งว่าคือ “มาร” และบ่งบอกชัดว่า “มาร” เป็นสิ่งที่มีอำนาจมากสามารถข่มขู่ทำร้ายพระอรหันต์ที่หมดกิเลสแล้ว และมี ฤทธิ์มากอย่างพระมหาโมคคัลลานะได้ เป็นที่น่าแปลกว่าการบรรลุนิพพานทำไม ยัง ไม่สามารถพ้นจากการคุกคามของมารได้เลย

มารกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เรามาศึกษากันต่อถึงการกระทำของมาร ที่มีต่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบ้าง เรื่องราวของมารที่มาปรากฏในเวลาก่อนที่ลัทธิธรรมาศาราม จะได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยมีกล่าวไว้ในสูตรต้นตปิฎก ขุททกนิกาย พุทธวงศ์ ในตอนที่ว่าด้วยวงศ์พระโคตมพุทธเจ้าว่า

ในขณะที่พระลัทธิธรรมาศารามตัดสินใจออกจากพระราชวังมาพร้อมกับนายฉันทะและมัททันตฤๅษะ เพื่อมุ่งแสวงหาความหลุดพ้นนั้น ขณะที่เสด็จพ้นประตูเมืองไปแล้ว เรื่องมีกล่าวไว้ดังนี้

“ขณะนั้น มารผู้มีบาปคิดว่า จักให้พระมหาสัตว์กลับไป จึงมายืนอยู่กลางอากาศกล่าวว่า...

“ท่านมหาวิระ อย่าออกอภิเนษกรรมญ์เลย นับแต่นี้ไป ๗ วัน จักรัตนะทิพย์จะปรากฏแก่ท่าน แน่นนอน ท่านจักครองราชย์แห่งทวีป ทั้ง ๔ มีทวีปน้อยสองพันเป็นบริวาร กลับเสียเถิด ท่านผู้วิรุฑฑ์”

พระมหาบุรุษตรัสถามว่า “ท่านเป็นใคร”

มารตอบว่า “เราเป็นผู้มีอำนาจ (มาร)”

พระมหาบุรุษตรัสว่า “ดูก่อนมหาราช เรา รู้จักว่าจักจรัตนะจะปรากฏแก่เรา แต่เราไม่ต้องการจักจรัตนะไปเสียเถิดมาร อย่ามาในที่นี้เลย แต่เราจักเป็นพระพุทธเจ้า ผู้นำพิเศษในโลก บันลือลั่นไปทั่วหมื่นโลกธาตุดุ”

หลังจากที่พระองค์ไม่ยอมเชื่อคำของมารแล้ว ก็ได้เสด็จออกผนวชสำเร็จเรียบร้อย และออกแสวงหาวิธีการดับทุกข์ เพื่อการหลุดพ้นอยู่นานถึง ๖ ปี วันหนึ่งพระองค์ก็ค้นพบแนวทางอย่างเลาๆ ว่าทางหลุดพ้นต้องเป็นทางสายกลาง จึงได้เลิกการบำเพ็ญทุกกรกิริยา เพื่อสร้างความลำบากให้กับพระวรกาย แล้วมาแสวงหาหนทางหลุดพ้น ด้วยการนั่งสมาธิเพื่อ “ฝึกใจ”

ในคืนวันที่พระองค์จะได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มารก็ได้มาหาเรื่อง มีกล่าวไว้ในพระไตรปิฎกอย่างพิสดาร ท่านผู้อ่านที่สนใจขอเชิญอ่านรายละเอียดจากพระ

ไตรปิฎก ในขุททกนิกาย พุทธวงศ์ เรื่อง วงศ์พระโคตมพุทธเจ้า อีกครั้ง

ในที่นี้จะขอย่นย่อมาเพียงว่าในคตินั้นมารได้มากันเป็นอันมาก เรียกกันว่ายกมาเป็นกองทัพ จนเทวดา พรหม อรูปพรหมไม่สามารถจะมาอยู่เคียงข้างพระองค์ได้ คงเหลือเพียงพระสิทธัตถะราชกุมารผู้กำลังบำเพ็ญเพียร เพื่อการตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่เพียงลำพังพระองค์เดียว เรื่องมีกล่าวไว้ว่า

“ครั้งนั้น มารคิดว่าจักยังพระสิทธัตถะให้กลัว แล้วหนีไป แต่ไม่อาจให้พระโพธิสัตว์หนีไปด้วยฤทธิ์มาร ๙ ประการ คือ ลม ฝน ก้อนหิน เครื่องประหาร ถ่านไฟ ไฟนรก ทราย โคลน ความมืด มีใจซึ่งโกรธ บังคับหม่อมมารว่า

“พนาย พวกเจ้าหยุดอยู่ไย จงทำสิทธัตถะให้ไม่เป็นสิทธัตถะ จงจับ จงฆ่า จงตัด จงมัด จงอย่าปล่อย จงให้หนีไป”

ส่วนตัวเองนั่งเหนือคอกชสาร ชื่อคิริเมขละ ใช้กรข้างหนึ่งกวัดแกว่ง ครเข้าไปหาพระโพธิสัตว์ กล่าวว่

“ท่านสิทธัตถะ จงลุกขึ้นจากบัลลังก์”

ทั้งหม่อมมารก็ได้ทำความบีบคั้นร้ายแรงยิ่งแก่พระมหาสัตว์ ครั้งนั้น พระมหาบุรุษตรัสคำเป็นต้นว่า

“ดูกร มารท่านบำเพ็ญบารมีเพื่อบังลังก์มาแต่ครั้งไร”

แล้วทรงน้อมพระหัตถ์ขวาสู่แผ่นปฐมพิ ขณะนั้นนั่นเอง ลมและน้ำที่รองแผ่นปฐมพิ ซึ่งหนาหนึ่งล้านหนึ่งหมื่นสี่พันโยชน์ก็ไหวก่อน ต่อจากนั้น มหาปฐมพินี้ ซึ่งหนาสองแสนสี่หมื่นโยชน์ ก็ไหว ๖ ครั้ง สายฟ้าแลบและอสณิบาดหลายพันเบื่องบนอากาศก็ผ่าลงมา ลำดับนั้นข้างคิริเมขละก็คุกเข่า มารที่นั่งบนคอกคิริเมขละ ก็ตกลงมาที่แผ่นดิน แม้พรรคพวกของมารก็ กระจัดกระจายไปในทิศใหญ่ทิศน้อย เหมือนกำเกลบที่กระจายไป ฉะนั้น”

ครั้นพระสิทธัตถะราชกุมารเอาชนะมารในครั้งนั้น และได้ตรัสรู้แล้ว มารก็หาได้หมดไปไม่ หลังการตรัสรู้ของพระองค์ได้ ๔ สัปดาห์ ในขณะที่พระองค์ประทับอยู่ใน

บริเวณต้นขอपालนิโครธ (หรือต้นไทร) ใกล้กับบริเวณต้นโพธิ์ที่พระพุทธองค์ได้ตรัสรู้ มารก็ยังตามมารบกวนอีก ใน **มหาปรินิพพานสูตร** ที่ฉนิกาย มหาวรรค กล่าวไว้ว่า

“ดูก่อนอานนท์ สมัยหนึ่ง เราแรกตรัสรู้พักอยู่ที่ต้นไม้อชปาลนิโครธ ผึ่งแม่น้ำเนรัญชรา ในอุรุเวลาประเทศ ครั้งนั้น มารผู้มีบาปได้เข้าไปหาเรายืนอยู่ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง มารผู้มีบาปได้กล่าวกะเราว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าจงปรินิพพาน ขอพระสคฺตจงปรินิพพานในบัดนี้เถิด บัดนี้เป็นเวลาปรินิพพานของพระผู้มีพระภาคเจ้า”

เรียกได้ว่าเมื่อมารหาทางห้ามพระพุทธองค์ให้ตรัสรู้ไม่ได้ พ่ายแพ้เรื่องนี้แล้ว ก็มาหาเรื่องราวในเมื่อพระพุทธองค์ตรัสรู้แล้วก็ให้รีบปรินิพพานไปเสียเถอะจะได้ไม่ต้องสั่งสอนสัตว์โลก ซึ่งพระพุทธองค์ก็ไม่ทรงยินยอมกระทำตาม

ถึงแม้พระพุทธองค์จะได้ตั้งปณิธานที่จะไม่ปรินิพพาน หากพระศาสนาที่พระองค์เผยแผ่ “จักยังไม่บริบูรณ์ กว้างขวาง แพร่หลายรู้กันโดยมาก” ก็เมื่อขณะที่พระพุทธศาสนายังแผ่ขยายได้ไม่เต็มประเทศอินเดีย ไม่ต้องกล่าวถึงทั่วโลก พระองค์ก็ต้องยอมปลงอายุสังขารและปรินิพพานในที่สุด

เรามาศึกษาดูกันต่อว่ามารได้มากระทำสิ่งใดกับพระพุทธเจ้าอีก ก็ขณะที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังคงประทับอยู่ ณ ต้นขอपालนิโครธต้นเดิม ในสังยุตตนิกาย มารสังยุตตโปกรรมสูตร กล่าวไว้ดังนี้

“สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคได้ตรัสรู้ใหม่ๆ ประทับอยู่ที่ต้นไม้อชปาลนิโครธ ใกล้ผึ่งแม่น้ำเนรัญชลา ณ ตำบลอุรุเวลา ครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาค ทรงประทับพักผ่อนอยู่ในที่ลับ ได้เกิดความปริวิตกแห่งพระทัยอย่างนี้ว่า

“โอ เราเป็นผู้พ้นจากทุกกรกิริยาแล้ว

โอ สาธุ เราเป็นผู้พ้นแล้วจากทุกกรกิริยา อันไม่ประกอบด้วยประโยชน์

โอ สาธุ เราเป็นสัตว์ที่บรรลุโพธิญาณแล้ว ฯ”

ครั้งนั้นแล มารผู้มีบาปได้ทราบความปริวิตกแห่งพระทัยของพระผู้

มีพระภาคด้วยจิต จึงเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ แล้วได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้า ด้วยคาถาว่า

“มาณพทั้งหลายย่อมบริสุทธิได้ด้วยการบำเพ็ญตบะใด ท่านหลีกจากตบะนั้นเสียแล้ว เป็นผู้ไม่บริสุทธิ มาสำคัญตนว่าเป็นผู้บริสุทธิ ท่านพลาดจากมรรคาแห่งความบริสุทธิเสียแล้ว ฯ”

ครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาคทรงทราบว่ามีมารผู้มีบาป จึงได้ตรัสกะมารผู้มีบาป ด้วยพระคาถาว่า

“เรารู้แล้วว่า ตบะอื่นๆ อย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ ตบะทั้งหมดหาอำนวยการประโยชน์ให้ไม่ ดุจไม้แฉะหรือไม้ถ่อ ไม่อำนวยการประโยชน์บนบก ฉะนั้น(เรา)จึงเจริญมรรค คือ ศีล สมาธิ และปัญญา เพื่อความตรัสรู้ เป็นผู้บรรลุความบริสุทธิอย่างยอดเยี่ยมแล้ว ดูกร มาร ผู้กระทำซึ่งที่สุด ตัวท่านเป็นผู้ที่เรากำจัดเสียได้แล้ว”

ครั้งนั้น มารผู้มีบาปเป็นทุกข์เสียใจว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงรู้จักเรา พระสุคตทรงรู้จักเรา ดังนี้ จึงได้อันตรธานไปในที่นั้นเอง ฯ”

ก็ในเมื่อพระพุทธองค์กำลังรำลึกถึงความสำเร็จที่พระองค์สร้างบารมีมาจนกระทั่งได้บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณ ได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยชอบ มารก็ไม่รับรองการตรัสรู้ของพระองค์เสียอีก มากล่าวหาว่าตรัสรู้ไม่จริงหรือเป็นของปลอม เข้าทำนองอย่าหลอกตัวเองไปเลย ไม่ได้ตรัสรู้หรือ มาพูดจายั่วให้ไขว้เขวไปอย่างนั้น

มิใช่มีเพียงเท่านั้น ในขณะที่พระองค์ยังประทับอยู่ ณ ต้นไทรต้นเดิม มารก็มารบกวนอีกแล้ว ในสังยุตตนิกาย มารสังยุต **นาคสูตร** กล่าวไว้ดังนี้

“สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคได้ตรัสรู้แล้วใหม่ๆ ประทับอยู่ที่ต้นไม้อชปาลนิโครธ ใกล้ฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ณ อุรุเวลาประเทศ ก็โดยสมัยนั้นแล พระผู้มีพระภาคประทับนั่งในที่กลางแจ้ง ในราตรีกาลมืดทึบ และฝนกำลังตกประปรายอยู่ ฯ

ครั้งนั้นแล มารผู้มีบาปใคร่จะให้เกิดความกลัว ความครั่นคร้าม ขนลุกขนพองแด่พระผู้มีพระภาค จึงเนรมิตเพศเป็นพระยาช้างใหญ่ เข้าไปใกล้พระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ พระยาช้างนั้นมีศีรษะเหมือนกับก้อนหิน

ใหญ่สีดำ งามทั้งสองของมันเหมือนเงินบริสุทธิ์ งามเหมือนงอนไถใหญ่ ๆ

ครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาคทรงทราบว่ นี้มารผู้มีบาป ดังนี้ แล้ว
ได้ตรัสกะมารผู้มีบาป ด้วยพระคาถาว่า

ท่านจำแลงเพศทั้งที่งามและไม่งาม ท่องเที่ยวอยู่ตลอดกาลอันยืดยาวนาน มารผู้มีบาป เอ๋ย ไม่พอที่ท่านจะทำการจำแลงเพศนั้นเลย ดูกรรมาร ผู้กระทำซึ่งที่สุด ตัวท่านเป็นผู้ที่เรากำจัดเสียได้แล้ว ๆ

ครั้งนั้นแล มารผู้มีบาปเป็นทุกข์เสียใจว่า พระผู้มีพระภาคทรงรู้จักเรา พระสุดตทรงรู้จักเรา ดังนี้ จึงได้อันตรธานไปในที่นั่นเอง ๆ”

มิใช่เพียงเท่านั้น เรื่องราวการรบกวนของมารที่กระทำต่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขณะที่พระองค์เพิ่งจะตรัสรู้ใหม่ๆ ยังมีอีกหลายสิบเรื่อง ชัยชนะที่พระพุทธรองค์มีต่อมารในแต่ละครั้งเหมือนการเอามือไล่แมลงวัน แมลงวัน ไม่นานมารก็มารบกวนอีก แต่ก็ได้เพียงมารบกวนเท่านั้น หาได้ทำอันตรายใดๆ แก่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ไม่

จนกระทั่งพระพุทธรองค์ทรงเผยแผ่สั่งสอนสรรพสัตว์ทั้งหลาย ให้พ้นจากอำนาจของมาร มารก็ยังได้ตามมารบกวนอีก โดยในวันหนึ่งมารก็มาทูลขอให้พระองค์เลิกสอนสรรพสัตว์ทั้งหลาย

ในครั้งนั้น พระพุทธรองค์ได้เสด็จไปโปรดพรหมในพรหมโลก ให้เข้าใจว่าการมีชีวิตยืนยาวอยู่ในพรหมโลก หาใช่เป็นที่สุดแห่งทุกข์ไม่ ที่ที่มีความสุขยังยืนกว่าในพรหมโลกยังมีอยู่ คือนิพพานยังมีอยู่ เมื่อพรหมทั้งหลายมีความเข้าใจเป็นอันดีแล้ว มีความเลื่อมใสในพระผู้มีพระภาคเจ้า ขณะนั้นเองมารก็ได้ออกฤทธิ์มาห้ามการสั่งสอนของพระองค์ทีเดียว ใน **พรหมนิมิตตนิกสูตร** มูลปณณาสก มัชฌิมนิคาย สุตตันตปิฎก กล่าวไว้ว่า

“ภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้น มารผู้ลามกเข้าสิงพรหมปริสัชชะองค์หนึ่ง แล้วกล่าวกะเราว่า

“ท่านผู้เ็นรทุกข์ ถ้าท่านรู้จักอย่างนี้ ตรัสรู้อย่างนี้ ก็อย่าแนะนำอย่าแสดงธรรม อย่าทำความยินดี กะพวงสาวกและพวกบรรพชิตเลย

ภิกษุ ! สมณะและพราหมณ์พวกก่อนท่านผู้ปฏิบัติญาณว่าเป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าในโลก สมณะและพราหมณ์พวกนั้นแนะนำแสดงธรรม ทำความยินดีกะพวงสาวกและพวกบรรพชิต ครั้นกายแตก

ขาดลมปราณ(ตาย) ก็ไปเกิดในหินกาย (มีกายอย่างเลว) หมูสัตว์ชั้นเลว

ส่วนสมณะพราหมณ์ พวกก่อนท่านผู้ปฏิญาณว่าเป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า สมณะและพราหมณ์พวกนั้น ไม่แนะนำไม่แสดงธรรม ไม่ทำความยินดีกะพวกสาวกบรรพชิต ครั้นกายแตกขาดลมปราณ ก็ไปเกิดในปณิตกาย (มีกายที่ประณีต) หมูสัตว์ชั้นดี ภิกษุ ! เพราะฉะนั้นเราจึงบอกกะท่านอย่างนี้

ท่านผู้นิรทุกข์ เชิญท่านเป็นผู้มักน้อย ตามประกอบความอยู่สบายในชาตินี้อยู่เถิด เพราะการไม่บอกเป็นความดี ท่านอย่าสั่งสอนสัตว์อื่นๆ เลย”

ภิกษุทั้งหลาย เมื่อมารกล่าวอย่างนี้แล้ว เราจึงกล่าวว่า

“มารผู้ลามก เรารู้จักท่าน ท่านอย่าเข้าใจว่าพระสมณะไม่รู้จักเรา ท่านเป็นมาร ท่านหาความอนุเคราะห์ด้วยจิตเกื้อกูลไม่ จึงกล่าวกะเราอย่างนี้ ท่านมีความดำริว่าพระสมณโคดมจักแสดงธรรมแก่ชนเหล่าใด ชนเหล่านั้นจักล่วงวิสัยของเราไป ก็พวกสมณะและพราหมณ์นั้นมิได้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า (แต่) ปฏิญาณว่าเราทั้งหลายเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มารผู้ลามก เราเป็นสัมมาสัมพุทธะ ย่อมปฏิญาณว่าเราเป็นสัมมาสัมพุทธะ

มารผู้ลามก ! ตถาคตแม้เมื่อแสดงธรรมแก่พวกสาวกก็เป็นเช่นนั้น แม้เมื่อไม่แสดงธรรมแก่พวกสาวกก็เป็นเช่นนั้น ตถาคตแม้เมื่อแนะนำพวกสาวกก็เป็นเช่นนั้น แม้เมื่อไม่แนะนำพวกสาวกก็เป็นเช่นนั้น”

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงข่มขู่มาร ไม่ปฏิบัติตามคำเชิญชวนของมารแต่อย่างใด และยังทรงสั่งสอนธรรมแก่สรรพสัตว์ทั้งหลายต่อไป

เรื่องราวในพระไตรปิฎกตอนนี้ชี้ชัดให้เห็นอีกว่า มารเป็นสิ่งหนึ่งที่มีลักษณะพิเศษ เพราะมิได้กล่าวว่าพรหมรูปนั้นเป็นมาร แต่กล่าวว่ามารเข้าสิงอยู่ในพรหมรูปนั้น แต่ก็ไม่มีการละเอียดยกบอกว่า มารมีรูปร่างลักษณะอย่างไร เหมือนกับที่ไม่มีบันทึกบอกว่า เทวดา พรหม อรูปพรหมมีรูปร่างอย่างไรเช่นกัน นับว่ารายละเอียดความรู้ในพระไตรปิฎกที่ขาดหายไป

มารได้มากระทำการก่อความวุ่นวายให้เสียหาย ตั้งแต่ก่อนที่พระพุทธร่องค์จะตรัสรู้ก็มาขัดขวางไม่ให้ได้ตรัสรู้ ครั้นตรัสรู้แล้วก็มาชวนให้ปรินิพพานเสียเถิด ครั้นไม่ได้ ก็มาข่มขู่ต่างๆ นานา จะเอาให้พระองค์ทรงพระชนม์อยู่ไม่ได้ทีเดียว ครั้นเอาชนะไม่ได้ ก็มาห้ามไม่ให้เผยแพร่คำสอนอีก

เรื่องราวที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผชิญกับมาร เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตั้งแต่พระองค์ทรงมุ่งแสวงหาความหลุดพ้น เริ่มต้นสั่งสมบุญบารมี จนกระทั่งบารมีเต็มเปี่ยม บริบูรณ์ได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว เป็นที่น่าแปลกใจว่าการได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ไม่ได้ทำให้ทรงพ้นจากอิทธิพลการคุกคามของมารได้เลย

เรื่องนี้เป็นเรื่องจริงที่มีกล่าวไว้ในพระไตรปิฎก เป็นเรื่องที่ถูกซ่อนเงื่อนงำเอาไว้ ถ้าไม่นำมาคิดก็ไม่แปลก แต่ถ้าคิดก็เป็นเรื่องแปลก และเป็นเรื่องน่าคิดที่จะนำไปพบสิ่งที่น่ารู้ และควรรู้อย่างยิ่งอีกประการหนึ่ง ซึ่งจะได้กล่าวถึงในตอนต่อไป

มาศึกษากันในเรื่องของมารที่กระทำต่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากันต่อไป ในวาระสุดท้ายของพระองค์ ในคราวที่พระองค์จะต้องปรินิพพาน เป็นเรื่องราวที่น่าสนใจว่ามารได้มากระทำการสิ่งใดต่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำให้พระองค์ต้องทรงปลงอายุสังขารและปรินิพพานไปในที่สุด ทั้งๆ ที่ความปรารถนาของพระองค์ไม่ต้องการจะปรินิพพานเลย

ใน มหาปรินิพพานสูตร กล่าวไว้ดังนี้

ครั้งนั้น เมื่อท่านพระอานนท์หลีกไปแล้วไม่นาน มารผู้มีบาปเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ครั้นเข้าไปเฝ้าแล้ว ยืนอยู่ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง มารผู้มีบาปยืนเรียบร้อยแล้ว ได้กราบทูลว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระผู้มีพระภาคจงปรินิพพานในบัดนี้เถิด ขอพระสุคตจงปรินิพพานในบัดนี้เถิด บัดนี้เป็นเวลาปรินิพพานของพระผู้มีพระภาค”

ก็พระผู้มีพระภาคได้ตรัสพระวาจาว่า

“ดูกรมารผู้มีบาป ภิกษุผู้เป็นสาวกของเราจักยังไม่เฉียบแหลม ไม่ได้รับแนะนำ ไม่แก้แค้น ไม่เป็นพหูสูตร ไม่ทรงธรรม ไม่ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ไม่ปฏิบัติชอบ ไม่ประพฤติดตามธรรม

เรียนกับอาจารย์ของตนแล้ว ยังบอกแสดง บัญญัติ แต่งตั้ง จำแนก
กระทำให้ง่ายไม่ได้ ยังแสดงธรรมมีปาฏิหาริย์ ช่มชี่ ปรับปวาทที่บังเกิด
ขึ้นให้เรียบร้อยโดยสธรรมไม่ได้เพียงใด เราจักยังไม่ปรินิพพานเพียงนั้น”

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ก็บัดนี้ ภิกษุผู้เป็นสาวกของพระผู้มีพระภาค
เป็นผู้เฉียบแหลมแล้ว ได้รับแนะนำแล้ว แก่ล้าวกล้า เป็นพหูสูตร ทรงธ
รรม ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ปฏิบัติชอบ ประพฤติตามธรรม
เรียนกับอาจารย์ของตนแล้ว บอก แสดง บัญญัติ แต่งตั้ง เปิดเผย
จำแนก กระทำให้ง่าย ได้แสดงธรรมมีปาฏิหาริย์ ช่มชี่ ปรับปวาทที่
บังเกิดขึ้นให้เรียบร้อยโดยสธรรมได้

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระผู้มีพระภาคจงปรินิพพาน ในบัดนี้
เถิด ขอพระสุคตจงปรินิพพานใน บัดนี้เถิด บัดนี้เป็น เวลาปรินิพพาน
ของพระผู้มีพระภาค”

ก็พระผู้มีพระภาคได้ตรัสพระวาจานี้ไว้ว่า

“ดูกรมารผู้มีบาป ภิกษุณีผู้สาวิกาของเราจักยังไม่เฉียบแหลม.....
...(ข้อความต่อไปเหมือนกับของภิกษุ).....เราจักยังไม่ปรินิพพานเพียงนั้น”

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ก็บัดนี้ ภิกษุณีผู้สาวิกาของพระผู้มีพระ
ภาคเป็นผู้เฉียบแหลมแล้ว.....แสดงธรรมมีปาฏิหาริย์ ช่มชี่ ปรับ
ปวาทที่บังเกิดขึ้นให้เรียบร้อย โดยสธรรมได้

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระผู้มีพระภาคจงปรินิพพาน ในบัดนี้
เถิด ขอพระสุคตจงปรินิพพานในบัดนี้เถิด บัดนี้เป็นเวลาปรินิพพาน
ของพระผู้มีพระภาค”

เรื่องเป็นไปในทำนองเดียวกัน คือ พระผู้มีพระภาคเจ้ากล่าวถึงอุบาสก และอุบาสิกา
แบบเดียวกับที่กล่าวถึงภิกษุ และภิกษุณี ว่ายังเป็นผู้ที่ยังไม่เฉียบแหลม ไม่แก่ล้าวกล้า ฯลฯ
แต่มารก็ยังกล่าวทักท้วง ให้พระองค์ตัดสินใจปรินิพพานในบัดนี้ให้ได้ เหมือนเป็นการ
มาทวงสัญญาว่า ถึงเวลาแล้วนะที่พระองค์ท่านจะต้องปรินิพพาน จะมาขัดขืนต่อรอง
ไม่ได้ ทั้งๆ ที่ในขณะนั้นมีบุคคลเข้าถึงธรรมตามที่พระองค์ท่านสั่งสอนเพียงหยิบมือ

เดียวเท่านั้น เมื่อเทียบกับประชากรทั้งโลกแล้วจะได้สัก ๑ เปอร์เซ็นต์หรือเปล่า หรืออาจจะน้อยกว่านี้ก็ได้ เพราะเพียงในประเทศอินเดียเองก็ยังมีผู้ที่ไม่นับถือพุทธศาสนา อยู่มาก ทั้งภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ที่ยังไม่ฉลาดในธรรม ยังเป็นบุคคลที่ไม่ บรรลุธรรมก็มีอยู่เป็นจำนวนมาก

**การที่ “มาร” บอกว่าภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เป็นผู้ฉลาดเฉียบ-
แหลมในธรรม ฯลฯ จึงไม่เป็นความจริง**

แม้เรื่องที่มาerkล่าวจะไม่เป็นความจริง การสั่งสอนให้บุคคลทั้งหลายบรรลุธรรม ยังทำได้เพียงนิดเดียว ถึงกระนั้นพระองค์ก็ไม่อาจจะต้านทานอำนาจของมารได้ ต้อง ตัดสินใจปลงอายุสังขาร จะปรินิพพานในอีก ๓ เดือนถัดไป เหมือนเป็นข้อกำหนด ข้อ สัญญาที่ไม่อาจบิดพลิ้วได้ ทั้งที่ไม่ถูกต้องด้วยเหตุผล แต่ก็ทนด้วยข้อจำกัดบาง ประการที่ไม่อาจจะเอาชนะมารได้

**อะไรคือสิ่งที่เรียกว่า “มาร” ที่มีอำนาจมีอิทธิพลเหนือพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ผู้ตรัสรู้แล้วด้วยพระองค์เอง**

มารคืออะไร เป็นสิ่งที่ไม่สามารถไปค้นหารายละเอียดจากตำราเล่มใดๆ ได้ เป็น เจื่อนงาที่ซ่อนอยู่ในพระไตรปิฎก ที่ไม่มีผู้ใดหยิบยกมาอธิบายให้ความกระจ่างไว้เลย

